

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
Iesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

IV. Soluuntur obiectiones, quibus aduersarij probare cona[n]tur, implicare contradictionem, vt vnum corpus sit in pluribus locis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

uersis locis, non tollitur indiuisio intrinseca, sed solum extrinseca respectu loci: nam non diuiduntur principia intrinseca, quæ corpus constituunt, sed solum diuiduntur sitas, in Vbi illius corporis.

Adde, quod si nõ posset esse vnum corpus localiter in multis locis, quia diuideretur à seipso: profectò nec esse posset sacramentaliter, eadem ratione. Licet enim esse alicubi sacramentaliter, non dicat esse per loci occupationem; tamen dicit esse per realem, & veram præsentiam in pluribus hostiis, siue altaribus, quæ realis præsentia in tot altaribus, & in multis locis intermediis, non minus tollere videretur indiuisio rei, quàm repletio plurium locorum. Sed iam ad solutionem obiectionum veniamus.

CAPVT QVARTVM.

Soluuntur obiectiones, quibus aduersarij probantur conantur implicare cõtradictionem, vt vnum corpus sit in pluribus locis.

ADVERSARIJ multa argumenta proponunt, PRIMUM ex Scriptura, & Patribus duo argumenta proferunt. PRIMO, Calvinus in vlt. admodum ad VVestphalum, vrget illam cõsequentiã de angeli, Matth. vlt. *Non est hic, surrexit enim*; quæ consequentiã infirma esset, si posset idem corpus esse in pluribus locis posset enim discedere, & remanere.

SECUNDO, proferunt ea loca, vbi Deo tãquam propria tribuitur, vt non circumscribatur loco, sed vbique sit: *Carbam & terram ego impleo*, Hierem. 23. ET confirmant ex Patribus, qui probant Spiritum sanctum esse Deum, qui vbique est, iuxta illud Psalm. 138. *Quò ibo à Spiritu tuo?* Vide Ambrosium i. libro de Spiritu sancto, cap. 7. Hieronymum, & Cassiodorum in Psalm. citatum. Augustinum 3. lib. contra Maximinum, cap. 21. Basilium lib. de Spiritu sancto, cap. 21. Didymum lib. i. de Spiritu sancto. Cyrillum lib. 7. Dialogorum de Trin. At si corpus Christi posset esse in multis locis, eodem ratione posset esse in omnibus, & tamen non esset Deus, ergo ratio Patrum nihil concluderet. PRAETEREA Patres, qui scripserunt contra Eutychem, probant humanam Christi naturam

naturam non esse confusam cum diuina, quia diuina est ubique, humana autem etiam post resurrectionem certo loco circumscribitur. Vide Theodoretum Dialogo 2. & 3. Vigiliam lib. 1. & 4. contra Eutychetem, & Fulgentium lib. 2. ad Trasymundum, cap. 17.

ADDIT VViclef apud VValdensem tomo 2. cap. 72. alium locum ex Augustino in epist. 3. ad Volusianum, ubi Augustinus dicit, nullum corpus posse esse ubique totum. Posset DENIQUE addi alius locus ex lib. 20. contra Faustum, cap. 11. ubi sic loquitur AVGVSTINVS de Christo secundum presentiam corporalem: *Simul & in sole, & luna, & in cruce esse non posset.*

RESPONDEO ad locum Scripturæ: *Non est hic, surrexit enim*; facile responderi potest, duobus modis. PRIMO, consequentia illa Angeli optima est, sed si applicetur (vt applicanda est) ad mentem illarum sanctarum mulierum, cum quibus Angelus loquebatur: illæ enim quærebant corpus Domini mortuum in sepulchro, vt illud vngerent. Quare cum Angelus ait: *Non est hic*, sensus est: Nō iacet mortuus in sepulchro, vt vos creditis. Et id probat, cum addit: *Surrexit enim*. nec enim poterat mortuus iacere, si resurrexerat.

SECUNDO, consequentia illa optima est etiam absolutè, sed moraliter loquendo, vt Angelus loquebatur, non metaphysicè. Nam moraliter loquendo, qui resurgit à morte, non remanet in sepulchro, sed egreditur: sepulchrum enim est locus mortuorum, non viuentium; tamen fieri etiam potest, vt aliquis viuens in sepulchro iaceat, si velit. Itaq; moraliter verissimè dixit Angelus: *Non est hic, surrexit enim*; quanquam absolutè potuisset ibi esse Christus, licet surrexisset. Simile est si quis dicat; Talis homo non sedet ad mensam, cœnatus enim est.

Ad alias Scripturas, & testimonia Patrum dico duas esse differentias inter Deum, & corpus Christi, quod pertinet ad existentiam in loco. PRIMA est, quòd Deus re ipsa, ac de facto est ubique; corpus Christi, re ipsa, ac de facto non est ubique, neque vnquam erit, sed vno in loco est localiter, nimirum in cœlo, in multis, Sacramentaliter, in multis aliis, nullo modo. Et hoc sufficit ad saluanda argumenta Patrum de Spiritu sancti diuinitate; & de differētia naturarum in Christo. Nam si solus Deus de facto est ubique; certè Spiritus sanctus con-

uincitur Deus esse, quia est ubique, & Christi humanitas conuincitur non esse confusa cum diuinitate, quia non est ubique. **SECUNDA** differentia est, quod diuinitas non solum est ubique, sed etiam non potest constringi ad vnum locum, immo non potest non esse ubique, cum sit intrinsecè, & essentialiter immensa. At Christi corpus licet possit esse, & sit per Dei potentiam in multis locis, tamen potest etiam redigi ad vnum solum locum, quemadmodum ante Sacramenti institutionem in vno solo loco erat; & post mundi consummationem in vno solo loco erit. Et hinc habemus, argumentum propositum optimè concludere contra Vbiquitatem, sed nihil contra Catholicos. Nam Vbiquitatem docent, Christi corpus per uincem ad Verbum semper reipsa, & de facto esse ubique, nec posse redigi ad vnum locum. Et hoc est, quod ex professo oppugnant Theodoretus, Vigilus, & alij, qui scribunt contra Eutychetem.

Ad locum autem exepist. ad Volusianum, respondeo, qui Augustinum de corpore existente in loco naturaliter, est, secundum modum naturæ suæ conuenientem. Omne enim corpus quantum est, & quia quantum, etiam extensum est, ita ut maior pars, maiorem locum, & minor minorem occupet; & implicat planè contradictionem, ut corpus extensum maneat, & tamen sit totum in qualibet parte. Eodem modo in lib. 20. contra Faustum, loquitur Augustinus de corpore Christi. Manichæi enim, non arbitrabantur Christum esse vnum hominem, sed lucem quandam expansam per solem, lunam, & omnia alia loca, ut ibidem Augustinus testatur illum autem qui in forma humana crucifixus fuit à Pilato dicebant phantasma fuisse, non verum hominem. Quare Augustinus utitur hoc dilemmate: Si Christus est spiritus, seu phantasma, crucifigi non potuit; si autem est corpus expansum per solem, lunam, & alia loca, non potuit totus simul esse in sole, & in luna, & in cruce, quia corpus expansum per tota loca non potest totum esse in singulis locis. Quod si Augustinus loqueretur de corpore Christi, ut est reuera, & non secundum sententiam Manichæorum; respondere possemus, eum loqui de corpore secundum ordinarium cursum naturæ, & non secundum id, quod potest in illo facere omnipotentia Creatoris. Nam ibidem dicit, spiritum nullo modo pati posse in cruce; quod necessariò intelligi debet, secundum ordinem naturæ.

narium cursum naturæ, alioqui Augustinus pugnaret secum; quippe qui li. 21. de ciuit. Dei, cap. 10. scribit, spiritum pati posse ab igne corporeo per diuinam potentiam. Et certè si potest alligari spiritus igni corporeo, vt ab eo recipiat pœnam miris, sed veris modis, vt Augustinus loquitur, cur non posset alligari cruci, & ab ea pœnam recipere miris, sed veris modis? Sed de hoc argumento satis.

SECUNDO, adferunt etiam Philosophicas rationes. AC PRIMVM Ioannes VViclefus illo argumento vtebatur; Non potest aliquid simul esse in duobus temporibus; ergo nec in duobus locis.

SECUNDO, Calvinus, & Petrus Martyr argumentantur ab vnitare rei; Si vnum corpus sit in diuersis locis simul, erit vnum, & multa. Nam non continuatur corpus vt est in altari, cum eodem, vt est in cœlo; ergo diuisum est; ergo non vnum; & tamen ponitur esse vnum; ergo vnum, & non vnum.

Confirmatur PRIMO, quia si ponatur corpus vnum in pluribus locis, erit in loco, & non in loco; nam erit in loco, immò in locis, vt ipsi ponimus, & tamẽ non erit in loco: quia omne, quod est in loco, aut circumscribitur loco, aut saltem ita continetur, vt non sit alibi, quod Theologi vocant esse in loco definitiuè. At corpus Christi non ita est in cœlo, aut in altari aliquo, vt non sit etiam alibi; non igitur est in loco.

SECUNDO, quod incipit esse alicubi, vbi antea non erat, aut venit eò per motum localem, aut ibi generatum est. Sed corpus Christi non venit de cœlo ad altare per motum localem: quia quod mouetur localiter, deserit vnum locum, vt acquirat alium; Christus autem nunquam deserit cœlum. neque generatur in altari; non enim potest id, quod est, fieri: non ergo potest fieri, vt sit Christus simul in cœlo, & in altari.

TERTIO, sequuntur multæ contradictiones, si idem corpus sit in pluribus locis. Nam poterit esse sursum & deorsum, proinde remotum, & non remotum ab eodem loco: item moueri, & quiescere, accedere ad vnum locum, & simul ab eo recedere: item poterit vno in loco summè calefieri, in altero summè frigesferi: vel etiam vno in loco vulnerari, & occidi, in altero benè valere; quæ sunt apertissimè repugnantia.

RESPON-

RESPONDEO, de his argumentis rectissime dici potest quod ait AUGUSTINVS lib. 22. de ciuit. Dei, cap. 11. *Ecce quibus argumentis omnipotentie Dei humana contradicuntur, quam possidet & unitas.* Nam quod vna res non potest esse in duobus temporibus, non nascitur ex ipsa re, sed ex temporibus, quæ non possunt esse simul, cum semper fluant, non est simile in locis, quæ permanent. Ad illud autem de unitate, iam antea responsum est, unitatem essentialem rei pendere ab unitate loci, cum prius sit rem esse vnam, quam esse in vno loco, sed pendere ab internis suis principiis. Imago imaginatio quidem non potest concipere vnum corpus in diuersis locis, sed ratio tamen iudicare potest, si sana sit, sine imaginationem, sicut fallitur dum Deum, vel animam non potest cogitare in diuersis locis, vel duo corpora in vno loco.

Ad illud de continuatione dico, corpus Christi, vt est in altari, non continuari cum corpore, vt est in cælo, nec tamen esse discontinuum, vel diuisum ab illo. Nam continuari & diuisi, est eorum, quæ multa sunt, siue sint tota quædam, seu partes eiusdem. Corpus autem, vt in cælo, & in altari, non sunt duo tota, nec partes eiusdem, sed idem omninò totum.

AT, inquit, *intercedunt multa corpora inter corpus Christi, vt in cælo, & vt in altari est, ergo discontinuum, & diuisum est à seipso.* RESPONDEO, hoc argumento rectè probatur, ipsa esse discontinua, nimirum cælum, & terram, & per hoc etiam corpus Christi diuisum esse à se respectu loci, sed non respectu propriæ substantiæ, siue quantitatis, vt supra dictum est.

Ad PRIMAM confirmationem responderet S. Thomas Corpus Christi esse in cælo circumscriptiuè, in Sacramento autem non esse in loco, nec circumscriptiuè, nec definitiuè secundum se; tamen ratione dimensionum panis esse circumscriptiuè in omnibus locis, vbi sunt hostiæ consecratae.

At quia nos existimamus, posse corpus Christi esse in pluribus locis etiam localiter, & visibiliter, idè dicimus corpus idem posse esse circumscriptiuè, & etiam definitiuè in pluribus locis. Nam vt corpus sit circumscriptiuè in aliquo loco, tantùm requiritur, vt commensuretur illi loco; ita vt terminus loci & locati sint simul; non autem requiritur vt non sit alibi, tanquam in alio loco: & hoc seruatur in presenti. Nam corpus Christi in cælo commensuratur loco suo, quem ibi habet, & quando simul erat in terra, cum videlicet apparuit Pauli

commensurabatur loco suo, quem in terra, vel in aëre habebat. Itaque in utroque erat circumscriptiuè.

DICES, si corpus aliquod commensuretur loco trium cubitorum, & ponatur in duobus, vel tribus locis æqualibus, nõnne occupabit spacium sex, vel nouem cubitorum? Quomodo ergo commensuratur, & circumscribitur loco trium cubitorum?

RESPONDEO, dupliciter potest intelligi, vt corpus trium cubitorum, occupet spacium nouem cubitorum. VNO modo, quia magnitudo talis corporis commensuretur tali loco: & hoc modo fieri non potest, vt corpus trium cubitorum, occupet spacium nouem cubitorum.

ALTERO modo, vt magnitudo talis corporis non commensuretur, nisi loco trium cubitorum, tamen eadem magnitudo, bis aut ter ponatur in loco: & hoc fieri posse contendimus. Idem dici potest de modo existendi definitiuè. Nam vt aliquid sit definitiuè in loco, satis est si definiatur certo quodam spacio, ita vt in toto illo sit, & non in maiori; siue sit in alio loco etiam definitiuè siue non: & hoc modo corpus Domini in qualibet hostia potest dici esse definitiuè, quia est in tanto spacio, quantum occupat hostia consecrata, & non in maiori. Quod si quis contendat, esse in loco tam circumscriptiuè, quàm definitiuè, id requirere, vt res nullo modo sit alibi; dicere possumus dari tertium modum existendi in loco, nimirum per solam præsentiam, quomodo Deus est in loco: & hoc modo esse in loco ea corpora, quæ per diuinam potentiam simul sunt in variis locis.

Ad SECUNDAM confirmationem dico, Domini corpus incipere esse in altari, vbi antea non erat; non per generationem, nec per motum localem, sed per conuersionem panis in ipsum. Nec desunt exempla similia. Nam cum homo per nutritionem augetur, anima rationalis incipit esse in materia illa addita, vbi antea non erat, & tamen non producit anima noua, nec mouetur localiter, sed solum incipit informare materiam sibi adiunctam, quam non informabat. Et contra, cum membrum aliquod abscinditur, anima desinit ibi esse, & tamen nec perit, nec recedit localiter: sic etiam Deus cum aliquid in mundo nascitur, incipit in ea re esse, & cum illud perit desinit ibi esse, & tamen nec generatur, aut corrumpitur Deus, nec localiter accedit, aut recedit.

Ad

Ad TERTIAM confirmationem variè Theologi respondēt. Alij enim existimant ex positione vnus corporis in diuersis locis, multiplicari respectus, non autem absoluta; verbi gratia, dicunt idem corpus in cœlo, & in terra existens habiturum varias relationes, ita vt dicatur esse propinquum terræ, vt est hîc, quam relationem non habebit, vt est in cœlo, & contrà. At si hîc calefiat, etiam ibi erit calidum, &c. Alij porro tant etiam absoluta multiplicari, & eousque progreduntur, vt dicant posse eundem hominem vno in loco ebrium esse, alio sitire; immò in vno mori, in altero viuere.

Sed media via tutissima esse videtur, pro qua intelligenda NOTANDVM est, vnum corpus in pluribus locis possumus habere vnum esse substantiale, sed multa esse localia. Ex quo fit vt illa omnia multiplicari debeant, quæ consequuntur esse locale: illa autem non multiplicentur, quæ aliunde procedunt, quàm ex esse locali.

Ac PRIMVM relationes ad loca necessariò multiplicabuntur: quia cum sit corpus verè in pluribus locis, & relatio terminetur ad ipsa loca, quæ plura sunt; non potest ipsa relatio non multiplicari. Itaque erit idem corpus sursum & deorsum; remotum & propinquum; poterit moueri ad locum, & quiescere in alio loco. Neque absurdum est in eodem subiecto esse contrarias relationes, cum insint in eo subiecto per diuersa fundamenta, aut diuersas fundandi rationes. Nec tamen implicatur hîc vlla contradictio.

Nam etsi possit dici propinquum, & remotum; & erit remotum, & non remotum: sed sub diuersa ratione, vnum est in diuersis locis; illa enim dicuntur contradictoria, quæ conueniunt vni respectu eiusdem, eodem tempore, eodem modo, &c. Ac ne mirum id esse videatur, exemplum adducimus possumus animæ humanæ, quæ cum in toto corpore, & quolibet membro sit tota, certè vt est in capite, est remota a terra, vt est in pedibus, nō est remota: & si quis vnus membrum moueat, altera quiescente, nōne etiam anima simul mouebitur, & quiescet? Hæc igitur de relationibus ita se habent.

IDEM porro iudicium esse videtur de actionibus, quæ terminantur ad loca, vt si verbi gratia, vna facula ponatur multis locis, omnia illa simul illustrabit, & si applicetur omnibus locis combustibilia, omnia comburet. Itaque potest fieri per diuinam potētiam, vt vna facula totum mundum illustrat.

Illustraret, si poneretur in pluribus locis. Nam caussa cur vna facula posita in vno loco non illuminet ea, quæ procul absunt, est, quia illa non sunt intra spheram actiuitatis, illius faculæ.

At si facula ponatur in pluribus locis, iam erunt illa omnia intra spheram actiuitatis eius, nec propterea tamen sequetur, faculam illam esse soli æqualem, aut agere vltra suam virtutem; nam ipsa sua virtute non illuminat, nisi modicum sibi proportionatum, sol autem sua virtute illuminat totum orbem: sed ex positione in multis locis id illi faculæ accedit, vt multas habeat spheras actiuitatis, omnes tamen exiguas, & sibi proportionatas. Et simile est omninò de corpore trium cubitorum, quod (vt supra diximus) occupare potest spacium sex, & nouem cubitorum, non vnica extensione sua, sed quia sapius illa extensio ponitur in loco. Atque hæc dicta sint de actionibus corporis locati, quæ recipiuntur in ipsis locis, vel aliis extrinsecis corporibus.

CONTRARIUM porro iudicium esse debet de his, quæ recipiuntur in corpore locato: quæ enim recipiuntur in corpore, siue sint actiones, siue qualitates, siue quæcunque alia; non multiplicantur, quia corpus vnum est, non multa. Itaq; si corpus vno in loco calefiat, etiam in alio erit calidum; & si vno in loco sit prope ignem, in altero prope glaciem; nec summe frigeat, sed eodem modo alterabitur, atque alteraretur, si in eodem loco applicarentur ei contraria illa agentia: & si vno in loco vulneretur, aut occidatur; in altero etiam vulneratum apparebit, & morietur: & si vno in loco comedat, in altero non esuriet, etiam si non comedat, quia idem est corpus. Sed de his satis multa dicta sunt.

CAPVT QVINTVM.

Propositur, & explicatur SECUNDA difficultas, que in eo posita est, quòd corpus non occupet locum.

NTEQVAM ad probationem SECUNDI pronuntiati veniamus, duo sunt obseruanda. PRIMVM est, duas opiniones particulares falsas, & erroneas excogitatas fuisse in Scholis, ob huius mysterij